

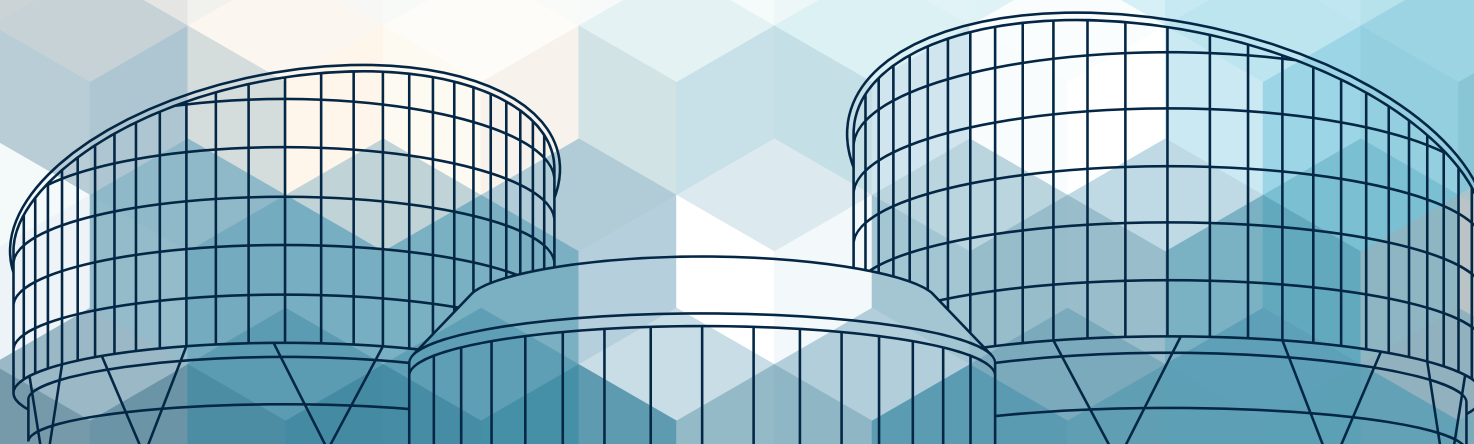
Пројекат финансира
Европска унија

 ПРАВОСУДНА
АКАДЕМИЈА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ПРАВДЕ

Милановић против Србије

Изјава о ограничењу одговорности. Ова публикација је израђена уз помоћ Европске уније. Садржај ове публикације искључива је одговорност пројекта „Подршка Европске уније Правосудној академији“ и ни у ком случају не одражава ставове Европске уније.

АНАЛИЗА ПРЕСУДЕ

Пропуст полиције и других надлежних органа да предузму све могуће мере у оквиру својих овлашћења ради испитивања навода о злостављању подносиоца представке представља повреду процесне обавезе државе у односу на забрану мучења и нечовечног поступања (повреда члана 3 Конвенције у вези са чланом 25 Устава Републике Србије („СГ РС“, бр. 98/2006), као и члановима 20 и 46 Законика о кривичном поступку („СГ РС“, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07, 20/09 и 72/09)

Пропуст полиције да испита наводе према којима је одређено лице било жртва насиља мотивисаног верском мржњом и нетрпељивошћу (повреда члана 14 у вези са чланом 3 Конвенције у вези са члановима 43 и 49 Устава Републике Србије („СГ РС“, бр. 98/2006), као и чланом 46 Законика о кривичном поступку („СГ РС“, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 49/07, 20/09 и 72/09)²

Милановић против Србије

(ПРЕДСТАВКА БР. 44614/07, ПРЕСУДА ОД 20. ЈУНА 2011.)

---

1 Дати члан одговара члановима 6 и 43 Законика о кривичном поступку који је тренутно на снази („СГ РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014).

2 Дати члан одговара члану 43 Законика о кривичном поступку који је тренутно на снази („СГ РС“, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014).

СЕНТЕНЦА:

Када сазнају за постојање непосредне и стварне опасности да ће неко лице да буде изложено насиљу, надлежни државни органи дужни су да предузму све расположиве мере како би отклонили ту опасност.

Када неко лице преддржавне органе изнесе уверљиве тврдње о томе да је жртва насиља, надлежни органи дужни су да предузму делотворну истрагу тих навода, како би се осветлиле све околности догађаја, а извршиоци насиља идентификовали и привели правди.

Ако постоји сумња да је неко лице било жртва насиља мотивисаног расном, националном или верском мржњом и нетрпељивошћу, државни органи дужни су да предузму расположиве мере како би испитали могуће мотиве.

ОПИС ЧИЊЕНИЦА:

Подносилац представке је један од водећих чланова верске организације Харе Кришна у Србији. Током 2000. и 2001. године подносилац је у више наврата примио претеће телефонске позиве. У периоду од 2001. до 2007. године био је наводно у више наврата физички нападнут од стране непознатих лица у Јагодини, где је повремено боравио. Једном је претучен, а три пута избоден, претрпевши сваки пут лаке телесне повреде. Поводом сваког од наводних напада подносилац је пред полицијом изјавио да је нападнут због верске мржње, те да су вероватни нападачи на њега били припадници различитих десничарских националистичких група (Српски витезови, Образ, Српски народни покрет 1389). Полиција и општинско јавно тужилаштво у Јагодини предузимали су одређене радње поводом сваког од наведених инцидената, али нису пронашли

материјалне доказе ни извршиоце. Подносилац је поводом наводних напада подносио кривичне пријаве против непознатих извршилаца Окружном јавном тужиоцу у Јагодини тврдећи да је жртва кривичног дела изазивања националне, расне и верске мржње и нетрпељивости. Поводом навода подносиоца представке, полиција односно Министарство унутрашњих послова утврдили су да у раду полиције постоје одређени пропусти. У извештају из 2010. године полиција је утврдила да су се наводни напади на подносиоца дешавали увек око Видовдана, да је он сам о тим нападима обавештавао медије истичући, при томе, своју верску припадност, као и да се не може искључити могућност да је он сам себи нанео повреде које су биле површинске.

НАЧЕЛА ЕВРОПСКОГ СУДА:

У својој детаљно развијеној пракси у вези са чланом 3 Конвенције Европски суд је истакао како је члан 3 Конвенције, који забрањује мучење и нечовечно поступање, апсолутне природе, будући да не садржи никакве изузетке од те забране, а није могуће ни искључење његове примена.

У контексту опште обавезе држава уговорница Конвенције да свим лицима у својој надлежности обезбеде уживање свих конвенцијских права, члан 3 Конвенције обухвата како забрану државе да путем својих представника прекрши ову обавезу, тако и позитивну обавезу државе да предузме потребне мере усмерене на спречавање наступања мучења или нечовечног поступања.

Та позитивна обавеза оживљава увек када су надлежни државни органи знали или је у конкретним околностима требало да знају за постојање стварне и непосредне опасности која одређеном лицу прети од стране трећих, а упркос томе нису предузели разумно могуће мере како би спречили остваривање тог ризика.

С друге стране, када неко пред државне органе изнесе тврдње о томе да је био жртва озбиљног злостављања супротно члану 3 Конвенције, државни органи су дужни да спроведу делотворну званичну истрагу која може да доведе до идентификовања и кажњавања извршилаца. Та обавеза постоји без обзира на то да ли се сумња да су извршиоци злостављања представници државе или друга лица.

Обавеза спровођења делотворне истраге је обавеза средстава, а не резултата. Другим речима, да би задовољили захтеве позитивне обавезе из члана 3 Конвенције, надлежни органи морају да предузму све расположиве радње и мере које могу да доведу до осветљавања свих околности догађаја и идентификовања извршиоца. Ако су све такве радње предузете, али се и поред тога није утврдио идентитет извршиоца или се нису прикупили докази који омогућују кривично гоњење, поступање домаћих органа не представља повреду позитивне обавезе из члана 3. Конвенције.

У ситуацији када околности неког догађаја са елементима насиља указују на чињеницу да је насиље почињено из разлога верске, расне или друге мржње и нетрпељивости, државни органи су дужни да посебно испитају такве наводе.³ Иако је у пракси често тешко пронаћи доказе о томе да је насиље мотивисано неким обликом мржње и нетрпељивости, од државних органа се очекује да предузму разумно могуће мере у конкретним околностима како би се испитали наводи о мотивима насиља. Ако такви могући мотиви не би били истражени, дошло би до повреде члана 14 у вези са чланом 3 Конвенције.

³ в. пресуду *Шечич против Хрватске (Šečić v. Croatia)*, бр. 40116/02 од 31.05.2007.

ПРИМЕНА НАЧЕЛА НА ЧИЊЕНИЦЕ КОНКРЕТНОГ ПРЕДМЕТА:

Суд је утврдио да су повреде које је претрпео подносилац представке у нападима на њега, праћене страхом и осећајем беспомоћности, биле довољно озбиљне да поприме значење злостављања које забрањује члан 3 Конвенције.

Иако се последњи напад на подносиоца десио 2007. године, извршиоци још увек нису идентификовани, а подносиоцу није омогућено да буде упознат са напретком истраге. Осим тога, надлежни органи извршили су неколико пропуста у истрази. Пре свега, није спроведено ни једно препознавање током којег би подносиоцу била показана лица која је полиција означила као могуће извршиоце. Поред тога, полиција је сматрала могућим да је подносилац сам себи нанео повреде иако за то није било никаквих медицинских или других доказа. Штавише, наводи подносиоца о томе да су могући извршиоци припадници организације Српски народни покрет 1389 нису никада проверени, па је истрага била погрешно усмерена на подручје Јагодине.

Коначно, најкасније након другог напада на подносиоца, државни органи требало је да постану свесни да је подносилац жртва напада због тога што је припадник одређене верске групе, као и да су у том смислу вероватни даљи напади на њега, посебно око Видовдана. Упркос томе, државни органи нису предузели никакве мере како би заштитили подносиоца представке од два напада која су накнадно уследила. На пример, у близини стана где су се напади дешавали није постављен видео надзор, нити је размотрена могућност полицијске присмотре, нити је подносиоцу понуђена икаква заштита која је могла да одврати даље нападе на њега.

На основу наведених околности Европски суд је закључио да надлежни домаћи органи нису предузели разумне мере како би спровели одговарајућу истрагу околности напада на подносиоца, нити су предузели могуће мере ради спречавања будућих напада на подносиоца, иако је постојао реални и предвидљиви ризик у том смислу. Због тога је Европски суд закључио да је дошло до повреде члана 3 Конвенције.

Осим тога, постојала је сумња да су нападачи на подносиоца били припадници једне или неколико екстремних десничарских организација, те да су напади били мотивисани верском мржњом. Упркос томе, надлежни органи током више година нису предузели мере ради идентификовања и кажњавања извршиоца. Европски суд је посебно значајном сматрао чињеницу да се полиција у више наврата осврнула на верска уверења подносиоца представке и његов „чудан изглед“. Такви поступци полиције, према становишту Европског суда, имплицирају да је полиција озбиљно посумњала у то да је подносилац стварна жртва насиља. Радње које је полиција предузела у погледу испитивања његових тврдњи да је жртва верски мотивисаног насиља Европски суд оценио је недовољним, фактички предузетим само ради задовољења форме. Због тога је Европски суд утврдио повреду члана 14 у вези са чланом 3 Конвенције.

ПОСЛЕДИЦЕ УТВРЂЕНЕ ПОВРЕДЕ:

Европски суд је подносиоцу представке досудио износ од 10.000 евра на име правичног задовољења за утврђене повреде Конвенције и 1.200 евра на име трошкова поступка пред Судом.

КОМЕНТАР:

Пресуда *Милановић против Србије* представља разраду раније развијене праксе Европског суда која се односи на позитивне обавезе државе у погледу спречавања мучења и нечовечног поступања, као и ефикасног истраживања таквих инцидената, али и обавезу да се током истраге поводом насиља посебна пажња посвети испитивању да ли је насиље мотивисано неким обликом мржње и нетрпељивости.

Поведа Конвенције у овом предмету била би избегнута да су домаћи органи, пре свега полиција, детаљније приступили испитивању пријава подносиоца (како уопште, тако и посебно у контексту могућих мотива), као и да су му понудили неки облик заштите. Сматра се да држава није испунила своју обавезу заштите лица од насиља трећих будући да је полиција дошла до закључка да се напади на подносиоца дешавају око Видовдана, а притом је пропустила да га непосредно пре тог празника заштити од даљих напада.

Коначно, полиција не би требало да своја опажања о нечијем „чудном“ изгледу и опште коментаре који се тичу животног стила неког лица записује у својој документацији, како би се спречило да такви ставови појединих представника полиције утичу на општу спремност, мотивацију и ангажованост у решавању одређеног случаја.

ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРАВОСУДНОЈ АКАДЕМИЈИ
Теразије 8/1, 11000 Београд, Србија

T: +381 11 3023 866

F: +381 11 3023 877

info@jap.rs

**BRITISH
COUNCIL**

Пројекат спроводи конзорцијум
који предводи British Council